

6TH UNI GLOBAL UNION
WORLD CONGRESS 2023

UNI
global
union

**RISING
TOGETHER**

PHILADELPHIA

TILLSAMMANS STÅR VI UPP FÖR ARBETSMILJÖ

#UNIRisingTogether

TILLSAMMANS STÅR VI UPP FÖR ARBETSMILJÖ

INLEDNING

Vi håller fortfarande på att återhämta oss från en av de dödligaste pandemierna på flera generationer. I [februari 2023](#) hade totalt mer än 750 miljoner bekräftade fall av Covid-19, och över 6,8 miljoner tragiska dödsfall, rapporterats i världen.

Pandemin förde med sig att man lade större vikt vid arbetsmiljön, då miljoner arbetstagare fortsatte att arbeta med kundkontakt och de risker det innebar. Fackföreningarna spelade en avgörande roll för att kräva och sörja för skyddsåtgärder, och UNIs sektorer kunde sätta fackföreningar från hela världen i kontakt med varandra för att snabbt lära sig de bästa tillvägagångssätten. Denna verksamhet på arbetsmiljöområdet visade hur viktiga fackföreningarna var, och den skapade också nya möjligheter att organisera kring arbetsmiljöfrågor.

Av tradition har arbetsmiljö varit en fråga för fackföreningar i tillverkningssektorn, men det är idag en huvudfråga för arbetstagarna även i UNIs sektorer. Arbetet omfattar att begränsa ergonomiska risker, kampanjer mot kundvåld, trakasserier och övergrepp på arbetet och att utveckla ett fackligt svar på de allt vanligare psykosociala riskerna som har sin grund i den digitala omställningen.

LÄRDOMAR FRÅN COVID-19-PANDEMIN

Pandemin har tydligt visat att arbetstagare på fackligt organiserade arbetsplatser är bättre skyddade. Covid-19 har drabbat alla UNI-sektorer, och UNI agerade omedelbart. Medlemsförbunden sammankallades för att bygga upp de kollektiva kunskaperna och expertisen för att skydda arbetstagarna under hälsokrisen. Det togs fram resurser för att hjälpa medlemsförbunden under en tid av snabba förändringar, som covid-19-riktlinjer för arbetstagare inom post & logistik, regler för yrkesidrottare och skyddsbestämmelser för handelsanställda.

Under denna kristid insåg världen också hur livsviktiga "arbetstagare i samhällsviktiga verksamheter" – de som stod på frontlinjen i kampen mot pandemin – var. UNI-förbund verkade för att arbetstagarna skulle få tillgång till personlig skyddsutrustning, rätt till sjukledighet när de blev sjuka, och det stöd de behövde när de kämpade mot pandemin, dag efter dag.

Covid-pandemin visade UNI-förbundens styrka och förmåga att svara på arbetsmiljöproblemen, men den uppenbarade också klyftorna överallt i det globala samhället. I en gemensam undersökning av UNI och IFS kunde vi visa att 98 procent av världens arbetstagare inte fick den sjuklön, de löneersättningar och de sociala förmåner de behövde för att kunna stå emot effekterna av pandemin. UNI var ledande i arbetet för att få covid-19 erkänt som en yrkessjukdom.

Utvecklingen och distributionen av covidvaccin var början av vår väg ut ur pandemin, men ekonomiskt rika och mäktiga länder hamstrade vaccinen, vilket ledde till att många människor på den

södra hemisfären blev utan. Vår säkerhet och det globala allmännas bästa beror på att covid-19-vaccin är tillgängliga för alla, men istället såg vi hur läkemedelsföretag höll fast vid sina monopol och skapade barriärer som begränsade tillverkningen och drev upp priser. UNI Global Union anslöt sig till den folkliga vaccinalliansen, Peoples Vaccine Alliance, en koalition av mer än 100 organisationer och nätverk som krävde en rättvis tillgång till medicinsk teknik och vaccin som hjälper till att förebygga och bekämpa covid-19. Kampanjen fortsätter nu, inklusive inom Världshälsoorganisationen och Världshandelsorganisationen, för att de orättvisor vi såg under den globala kampen mot covid 19 inte ska upprepas under framtida pandemier.

DEN DIGITALA OMSTÄLLNINGEN SKAPAR NYA RISKER

Pandemin påskyndade den digitala omställning som har påverkat UNIs sektorer i många år. Digitaliseringens sätt att förändra jobb och arbetsplatser i

tjänstesektorerna skapar nya arbetsmiljörisker och kräver nya fackliga åtgärder för att skydda arbetstagarna.

Det skedde en kraftig omställning till distansarbete i en rad sektorer under pandemin. UNI och medlemsförbunden har agerat med anledning av de särskilda problem som distansarbete innebär, och har utvecklat principer och riktlinjer som tydliggör att det inte råder någon skillnad mellan distansarbete och andra arbetsformer i fråga om arbetsgivarens ansvar för arbetsmiljön.

Arbetsgivarnas ökande användning av ny digital teknik för övervakning, kontroll och i vissa fall arbetsledning av anställda för med sig sina egna arbetsmiljörisker. De omfattar införandet av påträngande övervakningssystem i arbetstagarnas hem. UNIs arbete i Amazonalliansen har gett oss frapperande exempel på risker detta för med sig, och belyser den påfrestning som konstant övervakning utsätter arbetstagare för. Amazons användning av sofistikerade system för att övervaka anställda på alla nivåer i företaget, till exempel med kameror i lager, GPS-spårning av bud och

kommunicerande dörrklockor, har lett till att över hälften av Amazons anställda som svarade på enkäten angett att det påverkat deras fysiska och psykiska hälsa negativt.

Även om den digitala omställningen för med sig nya fysiska risker för arbetstagarna, är det de psykosociala effekterna som har fått mest uppmärksamhet i tjänstesektorn. Ofta behandlas dessa problem, inklusive stress och psykiska problem, som problem för enskilda individer, samtidigt som det blir allt tydligare att arbetsorganisationen och den digitala tekniken är en nyckelfaktor. Fackföreningarna kräver därför alltmer ett kollektivt svar på problemet.

Den digitala omställningen har skapat nya ekonomiska sektorer med nya risker, som innehållsmoderering av sociala medier, där arbetstagare utsätts för förfärliga bilder av sexuella övergrepp och våld utan att få tillräcklig tillsyn och stöd från arbetsgivare, vilket kan leda till betydande psykiska problem.

VÅLD, TRAKASSERIER OCH ÖVERGREPP PÅ ARBETET

Covid-19-pandemin förvärrade kundvåldet, trakasserierna och övergreppen som så många arbetstagare i servicesektorn utsätts för. UNIs arbete i handelssektorn visade en "våldspandemi" av fall som riktades mot handelsanställda med kundkontakt. Incidenterna sköt i höjden under pandemin, och är fortsatt höga.

Arbetstagare inom vård och finans, och i teletjänstcentraler, höjer nu rösten om de hot de ställs inför, och fackföreningar vidtar åtgärder för att hantera detta allvarliga arbetsmiljöproblem. Genom engagerade kampanjer och outtröttligt arbete driver UNIs medlemsförbund på för bättre lagstiftning och skydd för arbetstagare – och de gör anmärkningsvärda framsteg. De visar vilken skillnad facket kan göra genom att organisera, anordna kollektiva aktioner och förhandla om kollektivavtal.

Att tackla det globala problem som våld, trakasserier och övergrepp i alla sektorer utgör har sedan lång tid varit ett mål för den globala fackföreningsrörelsen. En stor

seger var att Internationella arbetsorganisationen (ILO) i juni 2019 antog konvention 190 om våld och trakasserier i arbetslivet. Konventionen och den tillhörande rekommendationen nr 206, har i juni 2023 ratificerats av 31 länder. Det bindande fördraget definierar våld och trakasserier i arbetslivet, särskilt könsbaserat våld, och fastställer internationella normer för att stoppa det. Fackföreningar arbetar för att bryta den onda cirkel av våld som drabbar kvinnor både hemma och på jobbet, och konvention 190 är ett viktigt verktyg i den kampen, oavsett om den är ratificerad eller inte av enskilda länder.

Det finns också en bredare insikt om vilken betydelse ett genusperspektiv kan ha i arbetsmiljöarbetet. Ett könsneutralt förhållningssätt till arbetsmiljön har tidigare inneburit att specifika problem för kvinnors hälsa på arbetsplatsen väldigt ofta har försummats. På Internationella kvinnodagen 2023 lanserade UNI Global Union [en praktisk arbetsmiljöguide](#) med ett genusperspektiv.

GLOBALA UTVECKLINGAR

ILOs deklARATION om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet antogs 1998 för att skydda och främja centrala arbetstagarrättigheter som fastställs i grundläggande ILO-konventioner som rör rätten till föreningsfrihet och rätten att förhandla kollektivt. Varje medlemsland i ILO är skyldigt att respektera och främja dessa grundläggande rättigheter, även länder som inte har ratificerat konventionerna i fråga.

I juni 2022 beslutade man under årets internationella arbetskonferens äntligen att föra upp rätten till en säker och hälsosam arbetsmiljö på listan över grundläggande principer, vilket kommer att ge arbetsmiljöarbetet i alla ILOs medlemsländer en ny impuls.

Det bör leda till en starkare fokusering på arbetsmiljöfrågor i globala normer. Det kommer till exempel att få konsekvenser för internationella handelsavtal och andra fördrag som hänvisar till grundläggande arbetstagarrättigheter. Det kommer att påverka UNIs arbete med multinationella företag. Flera globala ramavtal, inte minst

det nya avtalet med Teleperformance, tar redan upp frågan om arbetsmiljö. Eftersom respekten för ILOs grundläggande rättigheter är en grundval för globala avtal, kan den nya rätten till en säker och hälsosam arbetsmiljö innebära nya möjligheter för UNIs medlemsförbund att genomföra globala aktioner mot arbetsmiljörisker.

ORGANISERING KRING ARBETSMILJÖFRÅGOR

Covid-19-pandemin och den ökande insikten om förekomsten av psykosociala risker har lett till nya möjligheter att organisera kring arbetsmiljöfrågor i UNIs sektorer.

Vår rapport 'Safer jobs and stronger unions – Building worker power through health and safety' (Säkrare jobb och starkare fackföreningar - att öka arbetstagarnas inflytande med hjälp av arbetsmiljöarbetet) visar våra medlemsförbunds framgångsrika strategier för att stärka fackföreningarna och stödja organiseringsarbetet kring arbetsmiljöfrågor inom handel och omsorg. Detta omfattar att betona arbetsmiljöfrågor

i kollektivavtalsförhandlingar, att göra arbetsmiljökommittéer till katalysatorer i organiseringsarbetet och att ge frågor om psykisk hälsa samma vikt som frågor som rör den fysiska hälsan. Inom sektorn Media, underhållning & konst har framgångsrika kampanjer fokuserat på att få ett slut på kulturen med långa arbetstider och de därmed relaterade hälsoriskerna. Som svar på det ökade distansarbetet tar nu fackföreningar upp krav på att skydda även distansarbetarnas arbetsmiljö under kollektiva förhandlingar.

SLUTSATSER

Erfarenheterna från de senaste åren har återigen aktualiserat arbetsmiljöfrågorna och ingjutit ny kraft i det fackliga arbetet på arbetsmiljöområdet. Fackföreningar agerar på riskerna med den digitala omställningen och arbetstagarna säger att de har fått nog av våld, trakasserier och övergrepp. En säker och hälsosam arbetsplats är en grundläggande rättighet, och det är UNI och medlemsförbunden som står för denna rättighet för arbetstagare runt om i världen.

**RISING
TOGETHER**
PHILADELPHIA

8-10 Avenue Reverdil
1260 Nyon, Switzerland
+41 22 365 2100
contact@uniglobalunion.org
www.uniglobalunion.org

#UNIRisingTogether